

**Громадська організація
«Київський економічний науковий центр»**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ЗОВНІШНІ ТА ВНУТРІШНІ ФАКТОРИ
ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНУ СИСТЕМУ КРАЇН»**

30-31 січня 2015 року

ЧАСТИНА I

**Київ
2015**

УДК 330.341:33.012.3(063)
ББК 65.01 я43
3 - 78

**Зовнішні та внутрішні фактори впливу на економічну систему
країн: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Київ, 30-31 січня 2015 р.). У 2-х частинах. - К.: ГО «Київський
економічний науковий центр», 2015. - Ч. 1. - 104 с.**

УДК 330.341:33.012.3(063)
ББК 65.01я43
3 - 78

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

секційне засідання:

Економіка та управління підприємствами

Полозова Т.В.

к.е.н, доцент кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою

Шульга І.С.

магістрант кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою

*Харківський національний університет радіоелектроніки
м. Харків, Україна*

**ДІАГНОСТИКА БАНКРУТСТВА ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Сучасний стан розвитку економіки України характеризується наявністю значної кількості чинників, які не дозволяють вітчизняним підприємствам ефективно функціонувати. Дія цих чинників спричиняє суттєві труднощі у діяльності підприємств, а іноді і значні збитки, що призводить до втрати підприємством його економічної безпеки. У зв'язку з цим з'являються нові проблеми, які потребують теоретичного осмислення та розробки практичних рекомендацій щодо їх розв'язання.

Значний внесок у дослідження вищезазначеної проблеми зробили такі провідні вітчизняні та зарубіжні вчені як: І. О. Бланк, В. О. Василенко, О. П. Градов, В. А. Забродський, М. О. Кизим, Л. А. Костирко, Л.О. Лігоненко, Л.В. Соколова, О. О. Терещенко та інші. Проте еволюція зазначеної проблематики у часі та просторі обумовлює необхідність постійного її аналізу з метою подальшого удосконалення.

Сьогоднішнє кризове становище великої кількості вітчизняних підприємств в значній мірі зумовлено не лише нестабільним соціально-економічним й суспільно-політичним становищем у країні, але й недостатнім

рівнем науково-методологічних основ забезпечення діагностики фінансової кризи і банкрутства як фактора забезпечення економічної безпеки підприємств [1].

З появою ознак настання кризової ситуації виникає потреба спрогнозувати хід її розвитку (глибину і тривалість), виконати прогноз витрат і результатів, тобто виявити доцільність і спрямованість заходів для ліквідації явних загроз безпеці існування підприємства. При ухваленні рішення щодо виходу з даної ситуації є дуже важливим спрогнозувати можливість досягнення нової мети, виконання знову встановлених стандартів і виявити ті наслідки (економічного, політичного, екологічного характеру), що очікують підприємство після виходу його з кризи.

Під діагностикою банкрутства підприємства розуміють ідентифікацію стану суб'єкта господарювання на основі аналізу і синтезу статистичної інформації з метою вчасного виявлення вад та переваг його розвитку, визначення проблемних сфер його діяльності і розроблення превентивних заходів щодо поліпшення такого стану на певному етапі у визначений проміжок часу [2].

Метою діагностики банкрутства є надання необхідних знань для прийняття рішення суб'єкта управління про використання різноманітного методологічного апарату та інструментарію для визначення стану об'єкта управління у невизначеному середовищі функціонування та розроблення комплексу заходів, спрямованих на поліпшення цього стану.

Структурно-логічна схема діагностики банкрутства підприємства представлена на рис. 1.

Таким чином, процес оцінки ймовірності банкрутства підприємства складається з двох основних блоків: оцінки рівня неплатоспроможності підприємства і розрахунку коефіцієнта Бівера.

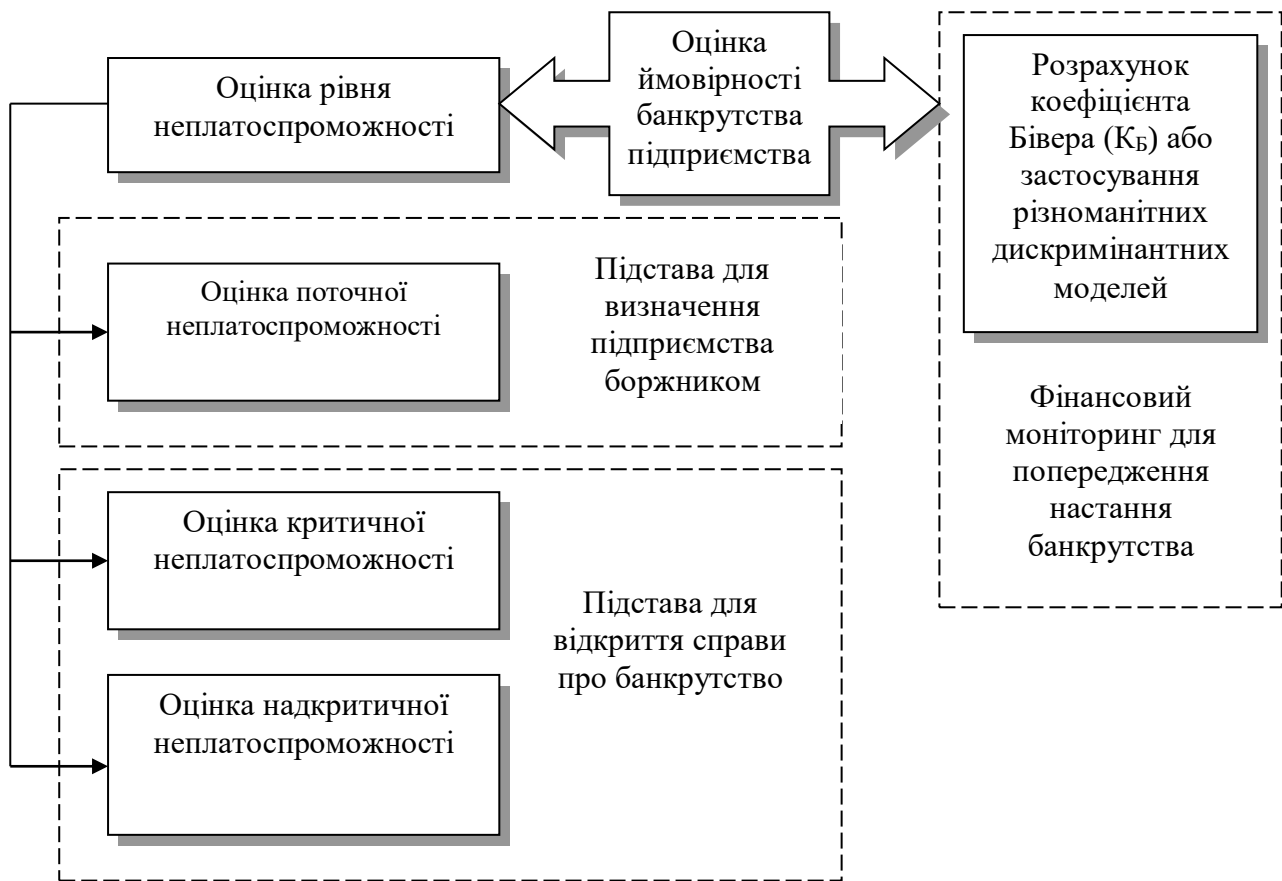

Рисунок 1 – Структурно-логічна схема діагностики банкрутства підприємства

Поточною неплатоспроможністю може характеризуватися фінансовий стан будь-якого підприємства, якщо на конкретний момент через випадковий збіг обставин тимчасово суми наявних у нього коштів і високоліквідних активів недостатньо для погашення поточного боргу.

Ознаки критичної неплатоспроможності, які відповідають фінансовому стану потенційного банкрутства, присутні, якщо на початку і наприкінці звітного періоду, що передував поданню заяви про відкриття справи про банкрутство, мають місце ознаки поточної неплатоспроможності, а коефіцієнт покриття і коефіцієнт забезпечення власними коштами наприкінці звітного кварталу менше їх нормативних значень.

Наявність ознак надкритичної неплатоспроможності відповідає фінансовому стану боржника, коли він зобов'язаний звернутися в арбітражний суд із заявою про відкриття справи про банкрутство, тобто коли задоволення

вимог одного або декількох кредиторів унеможливить виконання його грошових зобов'язань у повному обсязі перед іншими кредиторами.

Для вчасного визначення тенденцій формування незадовільної структури балансу у прибуткового підприємства і вжити попереджувальних заходів, спрямованих на запобігання банкрутства, здійснюється моніторинг фінансового стану підприємства за допомогою коефіцієнта Бівера (K_B), що розраховується за формулою [3]:

$$K_B = \frac{\Phi 2_{2350} + \Phi 2_{2515}}{\Pi 2_{1595} + \Pi 3_{1695}}, \quad (1)$$

де $\Phi 2_{2350}$, $\Phi 2_{2515}$ – відповідно чистий прибуток і амортизація, наведені в рядках 2350 і 2515 форми № 2 "Звіт про фінансові результати";

$\Pi 2_{1595}$, $\Pi 3_{1695}$ – відповідно довгострокові і поточні зобов'язання (підсумки розділів 2 і 3), наведені в рядках 1595 і 1695 форми № 1 "Баланс".

Ознакою формування незадовільної структури балансу є такий фінансовий стан підприємства, при якому протягом тривалого часу (1,5-2 року) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2, що свідчить про небажане скорочення частини прибутку, що направляється на розвиток виробництва. Така тенденція в остаточному підсумку приводить до незадовільної структури балансу, коли підприємство починає працювати в борг і його коефіцієнт забезпечення власними коштами стає менше 0,1.

Основними завданнями діагностики підприємства, як превентивного заходу запобігання його банкрутства, на наш погляд, є такі: оцінювання особливостей функціонування підприємства у невизначеному зовнішньому середовищі, виявлення ключових чинників впливу, виділення проблемних сфер і "вузьких місць", оцінювання загрози банкрутства; обґрунтування передумов і чинників, що становлять істотний вплив на внутрішній економічний механізм функціонування підприємства; узагальнення та систематизація знань в галузі оволодіння навичками здійснення діагностики за різними напрямками діяльності підприємства для запобігання банкрутства та забезпечення ефективного управління; проведення експрес-діагностики фінансового стану підприємства;

виявлення ознак прихованого банкрутства; виявлення ознак доведення до стану банкрутства; аналіз отриманих результатів; підготовка та обґрунтування конкретних практичних заходів для підвищення ефективності діяльності підприємства у конкурентних умовах через покращення (відновлення) стану функціонування, спрямованого на стабільний розвиток [2].

Вирішення цих завдань дозволяє менеджерам вчасно ідентифікувати можливі загрози та ускладнення в діяльності підприємства у нестабільному ринковому середовищі та на цій основі вживати своєчасних превентивних заходів щодо їх недопущення. Саме це й відіграє важливу роль під час вибору методу оцінювання підприємства та надає перевагу економічній діагностиці порівняно з іншими підходами аналізу й оброблення економічної інформації.

Можливість використання різних методів діагностики банкрутства дозволяє отримати комплекс принципово нових даних щодо управління об'єкта, що діагностується, і зробити відповідні висновки щодо його стратегічного розвитку. Практичне використання науково-обґрунтованих підходів до проведення діагностики є одним із головних резервів попередження та запобігання банкрутства в системі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Література:

1. Єфдокимов В. В. Концепція управління економічною безпекою суб'єктів господарювання в контексті теорії сталого розвитку : монографія / В. В. Євдокимов, О. В. Олійник, Д. О. Грицишен, О. О. Грищенко; Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир, 2013. – 251 с.
2. Соколова Л. В. Прийняття рішень за результатами аналізу ознак банкрутства виробничого підприємства / Л. В. Соколова, О. Є. Соколов // [Системи прийняття рішень в економіці, техніці та організаційних сферах: від теорії до практики] : колективна монографія. У 2 т., Т.2. / за заг. ред. Савчук Л. М. / Павлоград : АРТ Синтез-Т, 2014. – 429 с. – С. 325–333.
3. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2004. – 268 с.